
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

כתיבה יוצרת במרחב החינוכי - 34084

תאריך עדכון אחרון 01-01-2014

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי הוראה - תעודת הוראה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2014

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ישראל בר-כוכב

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: rolikbar@hotmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי א' לפי קביעה מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

השיעורים כוללים שלושה מרכיבים: הרצאה תיאורטית על תהליך היצירה וחשיפה ליצירות בתחומי הפרוזה, השירה, אמנות פלסטית, תיאטרון, דוקו' וקולנוע. החלק השני תרגיל כתיבה: מספר שלבים שמכינים את המשתתפים ליצירה עצמה. חלק שלישי: קריאה יצירתית (והדגמת עריכה) ביצירות של המשתתפים. בחלק מן התרגילים, כגון כתיבה בעזרת רינגה יפאנית משתתפת הכיתה כולה ביצירת קולאז' יצירה.

הציון הסופי ייקבע על פי השתתפות פעילה בשיעורים, דיונים, קריאה והגשת עבודה אינטגרטיבית שתכלול את כל תרגילי הקורס, קריאה והתייחסות לפריטים מתוך הביבליוגרפיה והגשת יומן התנסות שכולל התייחסות לכל מהלך הקורס.

מטרות הקורס:

מטרות הקורס הן: 1. להקנות לסטודנטים ידע תיאורטי ויישומי בתחומי הכתיבה היוצרת בעיקר בתחום ההוראה. בהוראה, עם דגש על הבנת הרקע התיאורטי (ארס פואטי) של הז'אנרים (שירה, סיפור קצר, אוטוביוגרפיה). 2. להעשיר את השיח הפנימי והבין-אישי בכתיבה באמצעות חשיפה לטובי היוצרים בארץ ובעולם. 3. להציג לפני המשתתפים את הגישות המתקדמות לפיתוח הדמיון היוצר, החשיבה המטפורית והעבודה בכתיבה יוצרת במסגרת קבוצתית. 3. לבחון ולהתנסות במושגי יסוד המשמשים כיסודות הכתיבה: חלומות, ארכיטיפים, ביוגרפיה, גישות פילוסופיות, מקרים היסטוריים ותורת ההתבוננות, 4. להציג את הכתיבה היוצרת בקונטקסט של הגברת המוטיבציה ללמידה, (סקרנות אינטלקטואלית) פתוח אוריינטציה יצירתית בתחומי דעת שונים, הצגתה ככלי לצמיחה אישית, להעצמת המודעות, הצגת תשתית להכרת מקורות השראה פנימיים וחיזוניים בקונטקסט של יצירה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הסטודנטים יכירו ידע תיאורטי ויישומי בתחומי הכתיבה היוצרת בעיקר בתחום ההוראה. בהוראה, עם דגש על הבנת הרקע התיאורטי (ארס פואטי) של הז'אנרים (שירה, סיפור קצר, אוטוביוגרפיה). 2. ילמדו להעשיר את השיח הפנימי והבין-אישי בכתיבה באמצעות חשיפה לטובי היוצרים בארץ ובעולם. 3. יתנסו בגישות המתקדמות לפיתוח הדמיון היוצר, החשיבה המטפורית והעבודה בכתיבה יוצרת במסגרת קבוצתית. 3. יתנסו ביסודות הכתיבה: חלומות, ארכיטיפים, ביוגרפיה, גישות פילוסופיות, מקרים היסטוריים ותורת ההתבוננות, 4. ילמדו ליישם את הכתיבה היוצרת בקונטקסט של הגברת המוטיבציה ללמידה, (סקרנות אינטלקטואלית) פתוח אוריינטציה יצירתית בתחומי דעת שונים, הצגתה ככלי לצמיחה אישית, להעצמת המודעות,

דרישות נוכחות (%):

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית, תרגול: התנסות חווייתית בכתיבה יוצרת, קריאה, דיונים בכיתה, קריאת התרגילים ודוגמאות לעריכה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

שיעורים לדוגמא:

שיעור 1

I. דרישות, השיעור מבנה א.

ב. היכרות באמצעות תרגילי יצירה.

II. וטכניקות גישות, מטרות, יסוד הנחות יוצרת לכתיבה מבוא א.

ב. המיתוס כבסיס ליצירה. (המיתולוגיה היוונית, הסיודוס, ארכילוכוס, שיר השירים)

שיעור 2 3

I. רקע וחומר התבוננות יוצרת כתיבה א.

ב. (הייקו, זמיר, זך, פוגל, וואלאס סטיבנס)

ג. תרגיל התבוננות.

ד. תרגיל בית: הצילום היצירתי כבסיס לכתיבה.

שיעור 4 5

I. (פסואה, 'פלאה, 'רביקוביץ, המקרא מן והדגמה מבוא): והיצירה העצמית הזהות א.

II. תרגול ב.

III. בית תרגיל ג.

שיעור 6 7

I. (ליספקטור, פיסרניק, גינזברג, שבתאי, בראשית): ליצירה כבסיס משפחתית ביוגרפיה א.

ב. תרגיל התבוננות בילדות, תהליך, יצירה

ג. לבית "תרגיל הטלפון"

חומר חובה לקריאה:

בראשית, פרק: מב'.

ישעיהו, פרקים: א', מ',

שיר השירים, פרק: א'.

קהלת, פרק: ט'.

אפלטון. (2001): המשתה. הוצאת חרגול. תל אביב. עמ': 71-73

טולסטוי, ל. (2008) מותו של איוון איליץ', הקיבוץ המאוחד. בני ברק. עמ': 1-78.

בורחס, ל. (2007) מלאכת השיר, בבל, תל אביב, עמ': 87-107

לו, ג'. (2010) על הכתיבה מתוך: האישה היפה (בחר ותרגם מסינית: דן דאור), קשב תל אביב. עמ':

67-79

לורקה, פ. (1989) משחק הדואנדה ותורתו, סדרת טעמים, ספרית פועלים והקיבוץ המאוחד. תל

אביב. עמ': 13-26

ליספקטור, ק. קשרי משפחה השעת הכוכב, (2008), הקיבוץ המאוחד, בני ברק. עמ': 31-35,

על כתיבה יוצרת

האנט, ס. וסמפסון, פ. (עורכות), (2002) (תרגום: רבינוביץ, א) האני בראי הכתיבה. אח, חיפה. עמ': 37-51, 179-191

פיליפס, ד. (2002) לכתוב לנשמה, כתיבה יוצרת ובריאות הנפש, אח, חיפה. עמ': 133-142
מקי, רוברט. (1997) סיפור: תוכן, מבנה, סגנון ועקרונות הכתיבה. גורדון, תל אביב. שלושה פרקים ראשונים. עמ': 19-171

Stanford, W.B. (1980). *Enemies of Poetry*. London: Routledge and Kegan Paul. pp. 160-162

Zweig, C. and Abrams, J. (1990) *Meeting the shadow*. LA: Tarcher. Pp: 279-280, pp: 299-303

טקסטים נוספים יחולקו במהלך הקורס בהתאם לשיעורים.

קריאת רשות מלווה:

מקור

המילטון, ע. (1961) מיתולוגיה, מסדה תל אביב..

108 שירים מן הקלטיקה הסינית (2001) (בתרגום: דן דאור), חרגול, עם עובד.

הופמן, י. (1980) לאן נעלמו הקולות? סיפורי זן ושירי הייקו. מסדה.

זמיר, ש. (1960) הקול מבעד לענף, ספרית פועלים, תל אביב.

חיכמת, נ. (2009) ענק כחול עיניים. הקיבוץ המאוחד, בני ברק.

טראקל, ג. (1988) (תרגום: עקביהו) שעה שנלך בשבילים אפלים. הקיבוץ המאוחד.

לסקר-שילר, א. (2011) הפסנתר הכחול (בתרגום: נתן זך) הקיבוץ המאוחד.

ליאמסרס, ח. (2000) זיכרון השלג, (תרגום: רמי סערי) כרמל.

לאו דזה. (1981) ספר הדרך והסגולה, מפעלים אוניברסיטאיים. תל אביב.

פוגל, ד. (1966) כל השירים (עם מבוא מאת דן פגיס), אגודת הסופרים. ת"א.

פסואה, פ. (1993) כל חלומות העולם, ירושלים: כרמל.

קוואפיס, ק. (1993), כל השירים. כרמל, ירושלים.

קנז, י. מומנט מוזיקלי. (1980) הקיבוץ המאוחד, סימן קריאה, תל אביב.

שולמן, ד. (1986) פרקים בשירה ההודית, משרד הביטחון ההוצאה לאור, תל אביב..

שימבורסקה, ו. (2009) בשבח החלומות, (תרגום: רפי וייכרט) קשב.

חומר לקריאה נוספת:

רשות:

תיאוריה ויישום:

אקרמן, ד., (תרגום: לנדס, ד.) מסע אל החושים, מטר, תל אביב 1991

בולן, אלים בכל גבר. אח. חיפה

בולן, אלות בכל אישה, אח. חיפה

ביטלסון, ילדים יוצרתיים, הוראה רבת דמיון, אח, 2000.

בר כוכב, י. תהליך היצירה והקורא, ספר הכנסה -24 של הסתדרות הפסיכולוגים, אוניברסיטה בר

אילן, 1993.

בר כוכב י. הלימודים ההומניסטיים בביה"ס ובמוסדות להכשרת מורים, ספר הקונגרס האיגוד העולמי למחקר חינוכי, 1995
 ברטל, ל ונאמן, נ הגוף המטפורי, נורד, חיפה, 1994.
 דאפי, טיפוח היצירתיות והדמיון, אח, חיפה 1998.
 כהן ומק'קית, התפתחות הדמיון, אח, חיפה. 1997.
 כהן, אדיר. (עורך) מילים על פי תהום, ידיעות אחרונות, חמד, תל אביב 1996.
 סוזוקי ופרום, (תרגום: כרמי, א ורגבים י.) זן בודהיזם ופסיכואנליזה, רובינשטיין, תל אביב, 1975.
 עומר, ח. (1997). הסיפור האמפאטי. שיחות, יב' (1), עמודים: 13-20.
 קאמי, א. המיתוס של סיזיפוס, עם עובד, 1979.
 קמרון, הזכות לכתוב, כנרת, תל אביב, 2010
 קמרון, דרך האמן, פראג, תל אביב, 1999
 קמרון, דרך האמן בעבודה, פראג, תל אביב, 2000
 שיהי, גייל., מעברים. זב"מ תל אביב 1979

לקריאה נוספת (רשות):

- Abrams, J., (1990) *Reclaiming the inner child*. L.A: Tarchler.
 Arieti, s, 1976 *Creativity*. , N.Y.: Basic books.
 Bry, Adelaide & Bair., (1979) *Visualization & directing the movies of your mind* ,
 N.Y.: Harper and Row,
 Drury, Nevil. (1985) "Dictionary of Mysticism and the Occult", San Francisco: Harper
 And Row,.
 Edinger, E. (1972) "Ego and Archetype Individuation and the Religious Function of
 the Psyche". New York, N.Y: P.G. Putnum's Sons.
 Hall, James. (1979) "Dictionary of Subjects and Symbols in Art". New York: Harper
 And Row.
 Hillman, J. "Active Imagination: The Healing Art, Healing Fiction", New York: LLHI
 Press, 1983.
 Koch, K. (1980) *Wishes, lies and dreams*. N.Y: Harper& Row
 Sontag..S. (1966) *Against interpretation*. N.Y: Delta
 Preminger, Alex (Ed). 1974. "Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics",
 Princeton, New Jersey: Princeton University Press,
 Polster, E ., (1990) *Every persons life is worth a Novel..* N.Y: Norton.
 Rubie, p., (1996) *The elements of storytelling*. N.Y: John Wiley & Son,
 Von Franz, L. M. (1972) "Creation Myths", Dallas Spring Publications,
 Zinker, J. (1978) *Creative process in Gestalt therapy*. N.Y: Vitage Books,

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 20 %

גשת עבודה 50 %

הגשת תרגילים 30 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: